C/2026/1687

13.3.2026

# RÅDETS HENSTILLING

## af 9. marts 2026

## om den menneskelige kapital i Den Europæiske Union

(C/2026/1687)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 148, stk. 4,

som henviser til udtalelse fra Beskæftigelsesudvalget, og

som tager følgende i betragtning:

(1) Den europæiske søjle for sociale rettigheder, proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen i 2017 ([1]), giver en rettesnor for opadgående konvergens inden for arbejds- og levevilkår i EU. I henhold til det første princip har alle ret til inkluderende uddannelse og livslang læring af høj kvalitet med henblik på at bevare og tilegne sig færdigheder, der sætter dem i stand til at deltage fuldt ud i samfundslivet og foretage vellykkede overgange til arbejdsmarkedet.

(2) I meddelelsen om konkurrenceevnekompasset ([2]), som Kommissionen vedtog i januar 2025, opstilles en køreplan for at genoprette EU's økonomiske dynamik og fremme væksten. Fremme af færdigheder udpeges som en afgørende forudsætning, idet det anerkendes, at en højt kvalificeret arbejdsstyrke er rygraden i den europæiske økonomi, en drivkraft for produktivitet, innovation og kvalitetsjob samt en katalysator for en retfærdig grøn og digital omstilling. I marts 2025 vedtog Kommissionen en meddelelse om Færdighedsunionen ([3]), hvor den fremhæver den afgørende rolle, som menneskelig kapital og fremtidsorienterede færdigheder spiller for at styrke Unionens konkurrenceevne og strategiske autonomi, øge beredskabet og understøtte bæredygtig velstand. I 2025 offentliggjorde Kommissionen også to meddelelser om kunstig intelligens (AI), hvor mennesker og færdigheder fremhæves som havende en afgørende rolle ([4]) ([5]).

(3) Som anerkendt i Kommissionens meddelelse om færdighedsunionen ([6]) udgør den integrerede tilgang til politikkoordinering og øget multilateral overvågning inden for rammerne af det europæiske semester rammen for de nødvendige strukturreformer af arbejdsmarkeder, som understøttes af uddannelsessystemer samt investeringer i udvikling af menneskelig kapital.

(4) Denne henstilling tager hensyn til kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne på uddannelsesområdet og navnlig medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af deres uddannelsessystemer, jf. artikel 165 og 166 i TEUF. I overensstemmelse med Unionens rolle og målet i henhold til traktaterne støtter Europa-Kommissionen udviklingen af kvalitetsuddannelse i medlemsstaterne, tilskynder til samarbejde mellem dem og fremmer gensidig læring som supplement til deres indsats.

(5) Siden 2021 har den overordnede ambition for det europæiske uddannelsessamarbejde været at etablere det europæiske uddannelsesområde. For at udnytte den enkeltes og samfundets fulde potentiale ses uddannelse i denne forbindelse ud fra et holistisk perspektiv. Den seneste dokumentation viser, at EU's samarbejde om det europæiske uddannelsesområde har haft succes med at gennemføre vigtige nye tiltag på EU-plan, støtte nationale reformer og etablere bæredygtige veje til et dybere europæisk samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner. Dette samarbejde bidrager således også til udviklingen af den menneskelige kapital.

([1]) EUT C 428 af 13.12.2017, s. 10.
([2]) Meddelelse fra Kommissionen af 29. januar 2025 »Et konkurrenceevnekompas for EU« (COM(2025) 30 final).
([3]) Meddelelse fra Kommissionen af 5. marts 2025 »Færdighedsunionen« (COM(2025) 90 final).
([4]) Meddelelse fra Kommissionen af 9. april 2025 »Handlingsplan for AI-kontinentet« (COM(2025) 165 final).
([5]) Kommissionens meddelelse af 8. oktober 2025 »Strategi for anvendelse af kunstig intelligens« (COM(2025) 723 final), som fremsætter sektorspecifikke og tværsektorielle tiltag, herunder om AI-kompetencer, opkvalificering og omskoling samt viden om færdigheder, for at øge anvendelsen af AI i nøgleindustrier og den offentlige sektor.
([6]) I overensstemmelse med Rådets resolution om uddannelse i det europæiske semester: sikring af kvalificerede debatter om reformer og investeringer, 2020/C 64/01.

(6) Denne henstilling har til formål at supplere retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker, navnlig ved at tage hensyn til dimensionen menneskelig kapital i disse beskæftigelsespolitikker. Den udpeger områder af fælles interesse for EU. Hvis det er relevant for den enkelte medlemsstat, vil disse områder senere blive analyseret i landerapporterne og kan behandles i de landespecifikke henstillinger, der udstedes som led i det europæiske semester. Disse bekymringer har også en vigtig territorial dimension med betydelige territoriale forskelle i Europa med hensyn til færdigheder og menneskelige ressourcer.

(7) Medlemsstaterne gennemgår hvert år i Beskæftigelsesudvalget i henhold til artikel 150 i TEUF alle aspekter vedrørende beskæftigelsesresultater i EU på baggrund af den fælles årlige rapport om beskæftigelsessituationen i Unionen og om gennemførelsen af retningslinjerne for beskæftigelsen (artikel 148, stk. 5, i TEUF) samt under hensyntagen til de oplysninger, der modtages fra medlemsstaterne gennem deres årlige statusrapporter (som også tjener formålene i artikel 148, stk. 3, i TEUF).

(8) EU står over for en vedvarende mangel på arbejdskraft og kompetencer. Denne mangel er betydelig på tværs af medlemsstater, regioner, sektorer og påvirker virksomheder af alle størrelser. Andelen af ledige stillinger i EU, som er en indikator for måling af manglen på arbejdskraft, er med 2,0 % (3. kvartal 2025) fortsat høj og ligger tæt på niveauet før pandemien ([7]). Manglen på kvalificeret arbejdskraft hæmmer også investeringer og innovation: 68 % af de mellemstore virksomheder rapporterede om mangel på kvalificeret arbejdskraft som et alvorligt problem i 2023 ([8]), og 77 % af virksomhederne anførte, at manglen på kvalificeret arbejdskraft var en hindring for langsigtede investeringer i 2024 ([9]).

(9) Nogle sektorer og erhverv står over for stor mangel på arbejdskraft og kvalifikationer i hele EU. I 2024 vedrørte de mest udbredte erhverv med mangel på arbejdskraft i EU tekniske profiler inden for fremstilling og byggeri (herunder svejsere og flammeskærere, elektrikerarbejde, blikkenslagere og rørmontører og metalpladearbejdere) og sundhedserhverv (sygeplejersker, alment praktiserende læger og speciallæger, sundhedsassistenter og fysioterapeuter – der var en anslået mangel på 1,2 mio. læger, sygeplejersker og jordemødre i 2022 i EU ([10])). Samtidig er kun 12 % af EU's landbrugere under 40 år, hvilket potentielt kan bringe EU's fødevaresikkerhed i fare. Transportsektoren står ligeledes over for udbredt mangel på kvalificeret arbejdskraft inden for alle transportformer (lastbil-, bus og sporvognschauffører samt søfarende, navnlig officerer) ([11]) ([12]). Der er også udbredt mangel på IKT-specialister, civilingeniører og undervisningspersonale. IKT-specialister udgjorde kun 5,0 % af arbejdsstyrken, hvilket er langt under målet for det digitale årti i 2030 på 10 %, og der er betydelige kønsskævheder. I forbindelse med den grønne omstilling er der identificeret 24 erhverv med mangel på arbejdskraft i flere medlemsstater, herunder isoleringsarbejdere, civilingeniører og mekanikere inden for luftkonditionering og køling (i 14 medlemsstater), teknikere inden for bygge- og anlægsarbejde (i 12 medlemsstater) og tagdækkere (i 11 medlemsstater). Europa vil skulle udvikle kapacitet inden for centrale cirkulære opgaver, der skal tilpasses fra lineære til cirkulære systemer og markeder. Der er tale om færdigheder på alle niveauer, fra arkitekter og ingeniører til affaldsindsamlere og sorteringsmedarbejdere.

(10) Teknologiske fremskridt samt den grønne og digitale omstilling vil yderligere øge efterspørgslen efter nye færdigheder og forværre eksisterende mangler og mismatch. Drevet af fremvæksten af AI, vedvarende energiteknologier, bioteknologi, forsvar, rum- og sikkerhedsbehov samt komplekse dataanalyser vokser efterspørgslen efter fagfolk inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik (STEM).

([7]) Den gennemsnitlige andel af ledige stillinger udgjorde mellem 2013 og 2019 1,7 %.
([8]) Eurobarometer nr. 537 11/2023.
([9]) EIB's investeringsundersøgelse 2024: »European Union Overview« https://www.eib.org/attachments/lucalli/20240238_econ_eibis_2024_eu_en.pdf.
([10]) Europa-Kommissionen/OECD-rapporten »Health at a Glance in Europe 2024«.
([11]) EURES_Report_on_labour_shortages_and_surpluses_2024.
([12]) Seafarers – Mobility and Transport – Europa-Kommissionen.

(11) I status over det digitale årti 2025 (SDD25) fremhæves det, at kløften mellem arbejdsmarkedets efterspørgsel og det tilgængelige talent fortsat bliver større, især inden for områder som kunstig intelligens, cybersikkerhed, dataanalyse og halvlederteknologier. EU vil få brug for mellem 6,2 og 7 mio. arbejdstagere inden for AI inden 2027, og omkring 60 % af arbejdsstyrken vil have behov for AI-færdigheder ([13]). Inden for cybersikkerhed er der konstateret en mangel på ca. 300 000 specialister, mens der inden for halvlederteknologier vil skulle dækkes en mangel på næsten 100 000 nye fagfolk, hvis de nuværende tendenser fortsætter. Medlemsstaternes nationale køreplaner viser et stigende fokus på digital uddannelse og livslang læring, men indsatsen er fortsat fragmenteret og ujævn med begrænset opsøgende arbejde over for lavtuddannede og underrepræsenterede grupper. Fremskrivninger viser, at uden en stærkere fælles indsats og vedvarende investeringer vil EU ikke nå målene for digitale færdigheder ([14]).

(12) Siden 2023 er antallet af omstruktureringer og planlagte jobnedskæringer gradvist steget. Forskellige omstruktureringer og kortsigtede ændringer har bidraget til en øget bevidsthed om, at der er behov for en hurtig indsats. I 2024 beløb de planlagte jobnedskæringer sig til ca. 65 000 i hele EU, hvor de er koncentreret i specifikke sektorer og regioner ([15]). Bilindustrien, telekommunikation og posttjenester blev hårdest ramt. Mellem 2019 og 2024 mistede bilindustrien ca. 240 000 arbejdspladser i hele EU ([16]). Den europæiske stålsektor står også over for et stigende pres, idet 18 000 arbejdspladser blev nedlagt i 2024, mens den kemiske sektor har reduceret antallet af arbejdspladser med ca. 15 000 i 2023 og 2024. Dette er navnlig bekymrende i betragtning af sektorens afgørende rolle i produktionen af forsvars- og rumkapaciteter. Samlet set har forstyrrelserne i handelsstrømmene, den svækkede globale efterspørgsel og de højere energiomkostninger en negativ indvirkning på arbejdsmarkedet.

(13) Omstillingen til klimaneutralitet, som allerede påvirker beskæftigelsesvæksten, forventes at skabe mellem 1 og 2,5 mio. yderligere job inden 2030, hvis den ledsages af effektive politikker. I forordningen om nettonulindustri ([17]) anslås en stigning på 350 000 arbejdspladser i fremstillingssektoren inden for nettonulindustrier inden 2030. For at opfylde EU's 2030-mål for vind- og solenergi er der desuden behov for ca. 130 000-145 000 yderligere kvalificerede arbejdstagere og en tilhørende investering i kompetencer på 1,1-1,4 mia. EUR inden 2030. Der forventes 4,2 mio. nye stillinger i byggebranchen inden 2035. Disse omfatter erstatning af arbejdstagere, der forlader sektoren, og 88 000 nye job, som også drives af bygningsrenovering ([18]). De væbnede styrker og forsvarsindustrien forventes også at øge beskæftigelsen betydeligt, især for personer med STEM- og erhvervsuddannelsesbaggrund.

(14) Den betydelige mangel på arbejdskraft og færdigheder i de nævnte sektorer og i regioner over hele EU vil sandsynligvis blive forværret i de kommende år som følge af en aldrende befolkning og en stigende efterspørgsel efter arbejdskraft i sektorer af strategisk betydning for EU såsom i) avancerede digitale teknologier, ii) grøn omstilling og industriel dekarbonisering, herunder cirkulær økonomi, iii) sundhed og bioteknologi, landbrug og fiskeri/akvakultur samt bioøkonomi og iv) forsvarsindustrien og rummet. Disse udfordringer vil lægge et betydeligt pres på økonomierne og arbejdsmarkederne og understrege det presserende behov for at handle proaktivt. Det er derfor afgørende at opretholde og styrke EU's menneskelige kapital i dag gennem målrettede og fleksible politikker og investeringer i uddannelse, opkvalificering og omskoling i overensstemmelse med relevante industripolitikker. Ved at fremme en arbejdsstyrke, der er rustet til at tage teknologiske fremskridt til sig, tilpasse sig skiftende industribehov og udnytte nye muligheder, kan EU ikke blot afhjælpe nuværende og fremtidige mangler på arbejdskraft og færdigheder, men også styrke sin langsigtede økonomiske modstandsdygtighed og globale konkurrenceevne. Desuden kan adgang til økonomisk overkommelige boliger også lette arbejdskraftens og uddannelsestageres mobilitet og understøtte udviklingen af menneskelig kapital og konkurrenceevne.

([13]) Shaping and strengthening European AI talent, 2025.
([14]) I rapporten om status for det digitale årti 2024 blev det anslået, at uden yderligere tiltag ville kun 59,8 % af den voksne befolkning have grundlæggende digitale færdigheder i 2030, hvilket er langt under målet på 80 %.
([15]) Europa-Kommissionen: Generaldirektoratet for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Inklusion, »Labour market and wage developments in Europe – Annual review 2025«, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2767/1810636.
([16]) Eurostat, [lfsa_egan22d] Employed persons by detailed economic activity (NACE Rev. 2 two-digit level) (2008-2026).
([17]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1735 af 13. juni 2024 om fastlæggelse af en ramme for foranstaltninger til styrkelse af Europas økosystem for fremstilling af nettonulteknologiprodukter og om ændring af forordning (EU) 2018/1724.
([18]) Cedefop (2023). The greening of the EU construction sector: skills intelligence. Data insights series.

(15) De europæiske uddannelsessystemer står over for udfordringer med at give alle lærende, især dem med en ugunstig socioøkonomisk baggrund samt lavtuddannede, migranter, personer med handicap og romaer, et solidt færdighedsgrundlag, der sætter dem i stand til at deltage aktivt på arbejdsmarkedet. Resultaterne inden for matematik, læsning og naturvidenskab er faldet i de seneste årtier, idet ca. 30 % af de 15-årige klarede sig dårligt i matematik og 25 % klarede sig dårligt i læsning og naturvidenskab i 2022. Kun 16 % af de dårligt stillede elever klarede sig godt inden for læsning, matematik eller naturvidenskab i 2022, hvilket er et fald fra 21 % i 2015 ([19]). Studerende med migrantbaggrund har dobbelt så stor sandsynlighed for at forlade uddannelsessystemet med ringe eller ingen kvalifikationer ([20]). Disse udfordringer forværres yderligere af forskelle i adgangen til uddannelse, der er af høj kvalitet og inkluderende, i mindre udviklede regioner samt i ugunstigt stillede, landlige og fjerntliggende områder. Over 40 % af eleverne i 8. klasse mangler grundlæggende digitale færdigheder ([21]). Styrkelse af digitale færdigheder er afgørende for en vellykket digital omstilling, herunder gennem brug af digital læring, testværktøjer og effektiv, ansvarlig, inkluderende og etisk brug af AI. Samtidig vil det være vigtigt at være opmærksom på de potentielle skadelige konsekvenser af brugen af digitalt udstyr, navnlig for yngre lærende. Vanskeligheder i barndommen fortsætter i voksenalderen: én ud af fem voksne har svært ved at læse og skrive. Uddannelse spiller en central rolle i at forberede de lærende på at blive aktive borgere, deltage i det demokratiske liv, udpege misinformation og engagere sig sikkert, ansvarligt og bæredygtigt i digitale teknologier. 73 % af de unge (15-30 år) erklærede, at deres uddannelse havde givet dem det nødvendige færdighedsniveau til at identificere desinformation.

(16) På trods af den høje beskæftigelsesfrekvens for nyuddannede fra erhvervsuddannelser (fire ud af fem i 2024) står erhvervsuddannelser og lærlingeuddannelser fortsat over for udfordringer med hensyn til deres tiltrækningskraft, idet mange erhvervsuddannelser lider under stereotyper og generelt begrænset samfundsmæssig anerkendelse. I 2023 var 3,75 mio. elever på erhvervsuddannelser i hele EU indskrevet på STEM-programmer, hvilket svarer til 36,3 % af alle elever på erhvervsuddannelser på mellemniveau. Dette er stadig langt fra det foreslåede mål på EU-plan i Kommissionens strategiske plan for STEM-uddannelser på mindst 45 % senest i 2030, hvilket – med det nuværende indskrivningsniveau – ville svare til, at yderligere 900 000 elever på erhvervsuddannelser skiftede til et STEM-område. Inden for erhvervsuddannelser på mellemniveau er kvindelige elever markant underrepræsenteret inden for STEM-områder.

(17) På trods af den store efterspørgsel på mange STEM-områder registrerede ca. halvdelen af medlemsstaterne et fald i tilmeldingen til STEM-fag på videregående uddannelsesniveau mellem 2015 og 2023, hvor andelen i øjeblikket er 26,9 % af de studerende, hvilket er langt fra 2030-målet, som Kommissionen har foreslået i den strategiske plan for STEM-uddannelser, om, at mindst 32 % af de studerende på videregående niveau skal være inden for STEM-områder. Sammenlignet med andre avancerede økonomier har EU den næstlaveste andel af STEM-kandidater på videregående niveau pr. 1 000 unge (14,3 %). På ph.d.-niveau er næsten fire ud af ti studerende indskrevet på STEM-områder, men kun en meget lille andel er inden for IKT. Underrepræsentationen af kvinder i STEM forværrer problemet. IKT er det område, der har den laveste andel af kvindelige studerende blandt alle uddannelsesområder, idet kun én ud af fem studerende er kvinde. Frafald fra videregående uddannelser er fortsat en udfordring, især på bachelorniveau, hvor kun 63 % af de studerende på videregående niveau gennemfører en STEM-uddannelse inden for tre år efter den teoretiske afslutning.

(18) Manglen på kvalificerede lærere i mange medlemsstater, regioner, byer samt fjerntliggende og landlige områder udgør en betydelig risiko for kvaliteten af uddannelse. I 2024 arbejdede omkring hver femte lærer ([22]) på skoler med mangel på kvalificerede lærere, hvilket begrænsede kvaliteten af undervisningen. Desuden vil en aldrende lærerstand reducere antallet af tilgængelige lærere i de kommende år. I 2023 var 25 % af lærerne fra primæruddannelser til sekundæruddannelser på andet trin 55 år eller derover (svarende til mere end 1 300 000). Derudover bidrager en opfattelse af, at erhvervet ikke er attraktivt og værdsat i samfundet samt har lave lønninger (sammenlignet med andre erhverv, som uddannelsen kan give adgang til), til manglen på lærere i hele EU. Den akutte mangel på STEM-lærere bidrager til udfordringerne. Manglende tiltrækningskraft i visse områder kan også påvirke fastholdelsen af lærere i udsatte, landlige og fjerntliggende områder. Lærernes parathed til at håndtere elever med handicap og/eller særlige undervisningsbehov og/eller socioøkonomiske ulemper er en yderligere bekymring. Desuden har inkonsekvent brug af teknologi i skoler, utilstrækkelig vurdering af digitale færdigheder og læreres varierende parathed hæmmet forbedringer af unges digitale færdigheder på trods af øgede investeringer i digital infrastruktur og uddannelse på tværs af medlemsstater og regioner.

([19]) Se OECD's »Programme for International Student Assessment (PISA)«.
([20]) Eurostat, [edat_lfse_02] Early leavers from education and training by country of birth.
([21]) Se »International Computer and Information Literacy Study (ICILS)«.
([22]) I de 22 deltagende EU-medlemsstater i TALIS 2024. OECD (2025), Results from TALIS 2024: The State of Teaching, TALIS, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/90df6235-en.

(19) Tilpasning af uddannelsesprogrammer til udviklingen i efterspørgslen på arbejdsmarkedet er fortsat en udfordring for uddannelsessystemerne i hele EU. Sektorspecifikke færdighedsakademier og lignende initiativer, der også opfordres til i meddelelsen om aftalen om ren industri ([23]), kan støtte udarbejdelsen af relevant læringsindhold og udviklingen af læringsprogrammer ([24]). Nogle medlemsstater har gennemført relevante reformer, men der er stadig betydelige forskelle mellem de kompetencer, som de studerende erhverver, og dem, der efterspørges af arbejdsgiverne. F.eks. kræver 90 % af alle job grundlæggende digitale færdigheder, men kun 55,6 % af de voksne i EU besidder sådanne færdigheder. Dette er også en udfordring blandt unge i EU. Da 42,5 % af eleverne i 8. klasse har utilstrækkelige grundlæggende digitale færdigheder, er der behov for store fremskridt for at nå EU-målet på under 15 % ([25]). Med fremkomsten af kunstig intelligens er grundlæggende digitale færdigheder i stigende grad utilstrækkelige, og flere og flere nye stillinger til nyuddannede kræver, at unge færdiguddannede har avancerede AI-kompetencer og færdigheder inden for kritisk og strategisk tænkning. I denne sammenhæng med misforholdet mellem de færdigheder, der efterspørges på arbejdsmarkedet, og de tilgængelige færdigheder, er det afgørende at sikre arbejdsmarkedsrelevansen af erhvervsuddannelser, også med aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter, og det samme gælder for videregående uddannelser. Studieprogrammer spiller en vigtig rolle med hensyn til at imødekomme behov for fremtidsorienterede, tværfaglige og tværsektorielle kompetencer, som er afgørende for udvikling og udnyttelse af ny viden og teknologi. Når det gælder unge, øger integrationen af arbejdsbaseret læring i uddannelsesprogrammerne generelt kandidaternes beskæftigelsesegnethed: Beskæftigelsesfrekvensen for nyuddannede fra erhvervsuddannelser, der har haft arbejdsbaseret læring, var i 2024 på 84,3 % sammenlignet med 69,7 % for personer uden ([26]).

(20) Livslang læring, herunder opkvalificering og omskoling, er afgørende for, at den enkelte kan holde trit med et arbejdsmarked i hastig forandring, herunder overgangen fra sektorer i tilbagegang til sektorer i vækst. I 2022 deltog kun 39,5 % af de voksne i læring i det foregående år, hvilket er mere end 20 procentpoint under EU's overordnede mål på 60 % senest i 2030 ([27]). Lavtuddannede voksne, som ville have størst gavn af uddannelse, deltager betydeligt mindre (11,3 %). Deltagelsen er lavere i mindre udviklede regioner og stagnerende områder, herunder landdistrikter og fjerntliggende områder, samt for sårbare grupper, der står over for yderligere hindringer for adgang til uddannelse. At bygge bro over denne kløft er afgørende for at gøre livslang læring til en håndgribelig realitet for alle og kræver en fremskyndet og koordineret indsats fra medlemsstaterne, virksomhederne og arbejdsmarkedets parter, samtidig med at deres rolle og autonomi respekteres. Niveauet af finansiel forståelse i EU er i øjeblikket meget lavt. Ifølge Eurobarometer-undersøgelsen fra 2023 har omkring en fjerdedel (26 %) af EU-borgerne et højt niveau af finansiel viden.

(21) Livslang vejledning spiller en afgørende rolle med hensyn til at sætte den enkelte i stand til at håndtere karriereskift og tilpasse sig skiftende arbejdsmarkedsforhold. Livslang vejledning er en kontinuerlig proces, der sætter borgere i alle aldre i stand til at gøre sig bevidst om deres evner, kompetencer og interesser, træffe informerede uddannelses- og beskæftigelsesmæssige beslutninger og forvalte deres individuelle livsforløb. Integrering af livslang vejledning i strategier for livslang læring styrker færdigheder inden for karrierestyring, letter adgangen til vejledningstjenester for alle borgere og sikrer kvalitetssikring og koordinering mellem interessenterne. Disse principper er afgørende for at støtte udviklingen af menneskelig kapital og fremme modstandsdygtigheden og tilpasningsevnen i lyset af den teknologiske, grønne og demografiske omstilling. Rådets henstilling af 16. juni 2022 om individuelle læringskonti indeholder en erklæring om, at vejledning er en del af bredere gunstige rammebetingelser for den faktiske anvendelse af individuelle uddannelsesrettigheder. Rådets henstilling af 16. juni 2022 om en europæisk tilgang til mikroeksamensbeviser indeholder et centralt princip om vejledning.

(22) Fremtidssikrede uddannelsessystemer kræver tilstrækkelig finansiering. Manglende handling er dyrt: De årlige sociale omkostninger for unge, der forlader skolen tidligt, vil på verdensplan svare til 6 billioner USD inden 2030 ([28]). Faldende grundlæggende færdighedsniveauer blandt unge kan reducere den langsigtede produktivitetsvækst inden for flere faktorer med omkring 3 % i OECD-landene. Investering i menneskelig kapital, herunder i befolkningens sundhed og politikker, der understøtter denne, bidrager til højere produktivitet og bæredygtig økonomisk vækst.

([23]) Kommissionens meddelelse af 26. februar 2025 "Aftalen om ren industri: En fælles køreplan for dekarbonisering og konkurrenceevne (COM(2025) 85 final).

([24]) I de årlige rapporter om programmet for det digitale årti beskrives de vigtigste reformer, som medlemsstaterne skal gennemføre for at løse udfordringerne på dette område.

([25]) 2023 International Computer and Information Literacy Study (ICILS), gennemført af den internationale sammenslutning til vurdering af skoleresultater (IEA).

([26]) Baseret på den europæiske arbejdsstyrkeundersøgelse, udtræk af særlige data.

([27]) Deltagelse i voksenuddannelse, undtagen oplæring på arbejdspladsen, ifølge voksenuddannelsesundersøgelsen.

([28]) Brunello, G., Rocco, L., Eck, M., 2024, The price of inaction: the global private, fiscal and social costs of children and youth not learning, UNESCO

(23) Offentlige udgifter alene kan ikke dække det nødvendige omfang af opkvalificering og omskoling i lyset af de omstillingsudfordringer, som EU står over for. For voksne er den vigtigste form for læring jobrelateret uddannelse (fire ud af fem voksne lærende i 2022). En sådan uddannelse finansieres overvejende af arbejdsgiverne (næsten 90 % af al jobrelateret voksenuddannelse). Alligevel tilbyder en ud af tre virksomheder ikke kurser eller andre former for uddannelse til nogen af deres medarbejdere, idet omkostninger er en af de største hindringer (sammen med arbejdsbyrde og tidsbegrænsninger). Ved at tilskynde til effektive private investeringer i færdigheder, herunder ved at koble offentlige indkøb til uddannelsesforpligtelser, opfordrer det virksomheder til at tage et større ansvar for at udvikle deres arbejdsstyrkes færdigheder. Statsstøttereglerne giver mulighed for støtte til uddannelse, opkvalificering og omskoling fra tjenesteudbydere, herunder små og mellemstore virksomheder, når de relevante betingelser er opfyldt. I meddelelsen om en færdighedsunion opfordres der til en vurdering af de relevante bestemmelser for at sikre, at de giver industrien, herunder den sociale økonomi, bedre incitamenter til at investere i opkvalificering og omskoling af arbejdstagere. Offentlig-private partnerskaber kan ved at mobilisere yderligere investeringer i færdigheder, fremme samarbejde og skabe bedre incitamenter for industrien, herunder den sociale økonomi, investere i opkvalificering og omskoling af arbejdstagere og skabe større fokus på samarbejde.

(24) På trods af betydelige offentlige investeringer i grunduddannelse i de seneste årtier er kvaliteten af uddannelserne i nogle medlemsstater og regioner stagneret eller forringet. For at maksimere effektiviteten af investeringer i uddannelse og færdigheder er konsekvensanalyser og evalueringer afgørende, ideelt set før, under og efter gennemførelsen, med inddragelse af alle relevante interessenter og under anvendelse af rettidige og pålidelige administrative data, hvor det er muligt ([29]). Oprettelsen af et videncenter for sociale investeringer og integrationen af internationalt vedtagne (UNECE) satellitregnskaber for uddannelse og erhvervsuddannelse ([30]) i nationalregnskaberne kan forbedre politikevalueringen og give en mere nøjagtig kvantificering af afkastet af investeringer i menneskelig kapital. Kommissionen har også oprettet et læringslaboratorium for investering i uddannelse og erhvervsuddannelse af høj kvalitet ([31]), som støtter medlemsstaterne i at gennemføre politikevalueringer på uddannelsesområdet for at gøre deres offentlige udgifter til dette område mere omkostningseffektive og evidensbaserede.

(25) Tilgængelig, letforståelig, målrettet og ajourført viden om færdigheder er afgørende for effektive og fremtidssikrede uddannelsespolitikker. Alligevel er viden om færdigheder i EU fortsat fragmenteret, hvilket hindrer velinformeret beslutningstagning. På trods af anvendelsen af metoder til færdighedsprognoser på tværs af medlemsstaterne er der fortsat betydelige udfordringer, herunder en mangfoldighed af taksonomier, kompleksitet i datakilder og -metoder samt begrænsninger med hensyn til datapålidelighed og -detaljeringsgrad, hvilket kan begrænse oplysningernes anvendelighed. Prognoser for den fremtidige efterspørgsel efter et givet erhverv har en tendens til at variere betydeligt, hvilket afspejler forskellige antagelser om omfanget af opgaveautomatisering samt den bredere økonomiske og demografiske kontekst. Det er nødvendigt at sammenligne og kombinere disse kilder for at opnå en bedre informeret politik.

(26) Næsten hver tredje arbejdstager i EU har et job, der ikke matcher deres færdigheder, hvilket tyder på en suboptimal udnyttelse af arbejdskraftpotentialet. Selv om det anerkendes, at det er vigtigt at opretholde kvalitetsstandarder for at beskytte mål af almen interesse og overholde EU-retten, skaber en alt for streng regulering af visse erhverv og besværlige anerkendelsesprocedurer barrierer for adgang og reducerer mobiliteten på arbejdsmarkedet. Dette bidrager til misforhold mellem kvalifikationer og mangel på arbejdskraft på både nationalt plan og EU-plan.

(27) Europæiske arbejdsgivere har vanskeligheder med at rekruttere arbejdstagere fra lande uden for EU. Færre end én ud af ti små og mellemstore virksomheder har rekrutteret arbejdstagere fra tredjelande som reaktion på mangel på kvalificeret arbejdskraft, og de fleste, der har gjort det, har fundet processen vanskelig. Tredjelandsstatsborgere oplever ofte fragmenterede og langsomme procedurer for anerkendelse af deres kvalifikationer og oplever problemer med overkvalificering og manglende overensstemmelse mellem deres færdigheder og arbejdsmarkedets behov. Overkvalificeringsraten for tredjelandsstatsborgere kan være dobbelt så høj som for EU-borgere,

HENSTILLER, at medlemsstaterne i overensstemmelse med deres nationale kompetencer og under hensyntagen til nationale forhold handler i perioden 2026-2027 for:

([29]) Se Rådets konklusioner om arbejdsmarkeds-, færdigheds- og socialpolitikkers rolle med henblik på modstandsdygtige økonomier af 20 juni 2024 og de frivillige vejledende principper for EU-medlemsstaternes evaluering af de økonomiske virkninger af reformer og investeringer på områderne arbejdsmarkedet, færdigheder og socialpolitik. Juni 2024.

([30]) Satellitregnskaber er supplerende rammer, der udbygger de centrale nationalregnskaber ved at give yderligere detaljer om specifikke områder. Satellitregnskaber for uddannelse og erhvervsuddannelse kvantificerer investeringer i menneskelig kapital ved at måle udgifter til formel uddannelse, erhvervsuddannelse og ikke-formel læring.

([31]) https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/learning-lab

1. at imødegå mangler på kvalificeret arbejdskraft i strategiske sektorer

— Rette foranstaltninger mod at afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft med fokus på erhverv, der især kræver færdigheder inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvidenskab og matematik (STEM), herunder IKT og AI, i sektorer af strategisk betydning for konkurrenceevne og modstandsdygtighed (såsom digital og ren teknologi, cirkulær økonomi, industriel dekarbonisering, sundhed, bioteknologi, landbrug, fiskeri-akvakultur, bioøkonomi, forsvarsindustri og rumfart).

— Styrke hasteproceduren samt den langsigtede levering af fremtidssikrede og arbejdsmarkedsrelevante kompetencer inden for strategisk vigtige områder ved at fremme partnerskaber mellem uddannelses- og kursusudbydere, offentlige arbejdsformidlinger, arbejdsmarkedets parter og individuelle virksomheder samt offentlige myndigheder, herunder på regionalt og lokalt plan.

— Mindske adgangsbarrierer til lovregulerede erhverv og træffe foranstaltninger til at fremme hurtigere anerkendelse af kvalifikationer i strategiske sektorer for EU-borgere og tredjelandsstatsborgere, samtidig med at kvalitetsstandarderne opretholdes.

2. at styrke de grundlæggende færdigheder for at skabe et solidt fundament for øget konkurrenceevne

— Styrke tilegnelsen af læse- og skrivefærdigheder og matematiske (herunder finansiel forståelse), naturvidenskabelige, digitale og medborgerskabsmæssige færdigheder fra en tidlig alder og gennem hele voksenlivet og på alle uddannelsesniveauer og inden for alle former for uddannelse med særlig opmærksomhed på socioøkonomisk dårligt stillede grupper og personer med handicap, samtidig med at de mest talentfulde støttes. Tage skridt til at nå de mål på EU-plan, der er aftalt inden for rammerne af det europæiske uddannelsesområde, om elever op til 15-årsalderen, der underpræsterer inden for grundlæggende færdigheder.

— Sikre lige adgang til førskoleundervisning og børnepasning af høj kvalitet som et middel til at mindske forskellene i resultater.

— Sikre passende incitamenter for at øge lærerfagets tiltrækningskraft, især for STEM-fagene. Støtte grundlæggende og løbende faglig udvikling på alle niveauer, herunder inkluderende og kønssensitive undervisningsmetoder.

— Styrke de studerendes, lærlingenes og de livslange lærendes digitale færdigheder, herunder AI-kompetencer, sammen med kritisk tænkning, anvende værktøjer til test af digitale færdigheder til at overvåge fremskridt og uddanne lærere i teknologistøttet læring. Tilskynde til effektiv, ansvarlig, inkluderende og etisk brug af kunstig intelligens.

— Kortlægge udfordringer og tage hånd om indvirkningen af brugen af digitale enheder på faglige præstationer samt mental og fysisk trivsel.

3. at styrke erhvervsuddannelser (VET)

— Styrke kvaliteten og tiltrækningskraften af erhvervsuddannelser og lærlingeuddannelser, bl.a. ved at imødegå negative opfattelser, styrke inklusionen af dårligt stillede grupper og imødegå kønsstereotyper, især i STEM-programmer.

— Udarbejde og gennemfør politikker eller strategier for at øge andelen af de oprindelige elever på mellemniveau på erhvervsuddannelser, der er indskrevet på STEM-områder, navnlig andelen af kvindelige studerende, og for at nå ud til mindst 12 % ([32]) af de lærende på erhvervsuddannelser, der deltager i læringsophold i udlandet.

— Fremme et tilstrækkeligt udbud af især STEM-lærere og -undervisere og tilskynde til arbejdsbaseret læring i samarbejde med virksomheder.

4. at forbedre resultaterne af videregående uddannelser inden for STEM

— Øge kapaciteten, relevansen og tiltrækningskraften af videregående uddannelser inden for STEM (herunder erhvervsuddannelser på højere niveau) for unge navnlig inden for IKT og AI og gøre det på områder med store mangler på arbejdskraft og færdigheder samt på strategiske områder. Fremme foranstaltninger til styrkelse af kvindelige studerende på disse områder.

— Fremme AI-kompetencer og kritisk og strategisk tænkning hos kandidater, styrke tværfaglige tilgange og øge internationaliseringen af STEM-programmer på videregående niveau (herunder erhvervsuddannelsesprogrammer på højere niveau), navnlig gennem fælles tværnationale programmer.

([32]) Se Rådets henstilling af 13. maj 2024 »Et mobilt Europa« – muligheder for læringsmobilitet for alle.

5. at investere i uddannelse og færdigheder

   — Fremme effektive og virkningsfulde offentlige udgifter til uddannelse og færdigheder, der står i et rimeligt forhold til de identificerede udfordringer og de aftalte mål og målsætninger, herunder ved at udnytte midler fra samhørighedspolitikkens fonde, herunder Den Europæiske Socialfond Plus.

   — Fremme private investeringer i opkvalificering og omskoling af høj kvalitet samt brugen af InvestEU-fondens politikområde for sociale investeringer og færdigheder og sikre synergier med offentlige investeringer.

   — Regelmæssigt overvåge og evaluere investeringer i uddannelse og færdigheder på nationalt, regionalt og lokalt plan ved hjælp af solide og skræddersyede metoder til konsekvensvurdering og evaluering, samtidig med at unødvendige administrative byrder undgås. Anvende, hvor det anses for nyttigt, de frivillige vejledende principper, som Rådet ([33]) har godkendt, til at understøtte evidensbaseret politikudformning.

   — Sikre anvendelsen af administrative data til at vurdere effektiviteten af offentlige og private udgifter til uddannelse.

6. at opnå større kompetenceindsigt til at mestre overgange på arbejdsmarkedet

   — Udvikle og anvende metoder til brug af big data og kunstig intelligens for at tilvejebringe bedre og mere rettidig viden om færdigheder, der bygger på og supplerer eksisterende kvantitative og kvalitative kilder til viden om færdigheder.

   — Styrke yderligere integration og regelmæssig anvendelse af viden om færdigheder i (gen)udformningen af nationale, regionale og lokale strategier for færdigheder og økonomisk udvikling, inden for områderne livslang karrierevejledning, omlægning og jobskifte samt i fremtidssikring af udformning og udvikling af uddannelsesprogrammer.

Udfærdiget i Bruxelles, den 9. marts 2026.

*På Rådets vegne*

M. MOUSHOUTTAS

*Formand*

([33]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10779-2024-INIT/da/pdf.